

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gwasanaethau
DYDDIAD	11 Ebrill 2013
PWNC	Ymchwiliad Craffu – Ansawdd Addysg
PWRPAS	Cyflwyno diweddariad i'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau o'r Ymchwiliad Craffu i Ansawdd Addysg
AWDURON	Cynghorydd Cadeirydd Ymchwiliad Ansawdd Addysg
	Vera Jones Swyddog Arweiniol yr ymchwiliad

1. Cefndir

- 1.1 Gofynnodd y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau am ddiweddariad i'r Pwyllgor o'r gwaith sydd wedi ei gyflawni gan yr Ymchwiliad a'r hyn sy'n parhau ar y rhaglen waith.
- 1.2 I atgoffa'r Pwyllgor – Bu i'r Aelod Cabinet gyda chyfrifoldeb am y maes Addysg gyflwyno cais i'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau ym mis Gorffennaf 2012 i sefydlu ymchwiliad crffaffu i faes ansawdd addysg, gan gyflwyno tystiolaeth o'r materion oedd angen sylw. Bu i'r aelodau craffu gyd-weld, a sefydlu ymchwiliad dan gomisiwn yr aelod Cabinet.
- 1.3 Gellir gweld copi o gais gwreiddiol yr Aelod Cabinet fel rhan o bapurau Pwyllgor Craffu Mis Gorffennaf 2012.

2. Y Gwaith.

- 2.1 Rhan 1 – deall a dadansoddi'r data. Fel y gall y Pwyllgor ddychmygu, gan fod maes yr ymchwiliad yn eithaf eang, bu cryn waith gan aelodau'r ymchwiliad i ddod i ddeall y maes a dod i allu dadansoddi y data yn gywir er mwyn galluogi adnabod y rhaglen waith pellach.
- 2.2 Penderfynwyd ymgynghori gyda arbenigwyr yn y maes, yn benodol y Pennaeth Addysg a'r Ymgynghorydd Uwchradd / Uwch Arweinydd System sicrhau dealltwriaeth glir o'r maes er galluogi aelodau'r ymchwiliad i sefydlu rhaglen waith gywir a realistig i gyflawni'r gwaith.
- 2.3 Er fod hynny wedi cymeryd cryn amser, roedd yn hanfodol er mwyn sicrhau y trywydd cywir ymlaen. Arweiniodd y gwaith yma at benderfynu fod 3 chategori gwahanol o ysgolion uwchradd yn bodoli yng Ngwynedd yng nghyd-destun perfformiad Cyfnod Allweddol 4 (CA4). Y categorïau adnabuwyd yw
 - Ysgolion lle mae perfformiad yn dda
 - Ysgolion lle bod perfformiad wedi / wrthi'n newid yn sylweddol
 - Ysgolion lle bo tan-berfformiad yn y dangosydd pynciau craidd
- 2.4 Mae'r rhan gyntaf o'r gwaith wedi ei gyflawni, ond mae aelodau'r ymchwiliad yn parhau i dderbyn diweddariadau cyson gan herio unrhyw wybodaeth ychwanegol ddaw i law yng nghwrs yr ymchwiliad. Er engraifft,

fel Atodiad B i'r adroddiad hwn mae copi Adroddiad Perfformiad Blynyddol y Gwasanaeth Addysg, a fydd yn cael sylw gan yr Ymchwiliad maes o law. Fodd bynnag, O fod wedi cwblhau rhan gyntaf y gwaith o ddeall a dadansoddi'r data, sefydlwyd gweddill yr ymchwiliad mewn tair rhan pellach.

- 2.5 Ail ran – herio ar lawr gwlad. Ail ran yr ymchwiliad yw herio a deall go iawn beth sy'n digwydd ar lawr gwlad. Mewn geiriau eraill, holi y rhai a effeithir a chymeryd safbwynt y defnyddwyr/ cwsmeriaid. Er mwyn gallu cyflawni'r elfen yma yn llwyddiannus, penderfynod aelodau'r ymchwiliad ei bod yn ofynol ymgynghori er mwyn adnabod ymarfer da gyda'r grwpiau canlynol:
- Penaethiaid ysgolion
 - Disgyblion ysgolion
 - Rhieni disgyblion (trwy gwrdd â rhieni lywodraethwyr)
- 2.6 Mae nifer o gyfarfodydd gyda Phenaethiaid ysgolion wedi eu cynnal eisoes, gydag un neu ddau gyfarfod arall i'w ail trefnu yn sgil argaeledd aelodau'r ymchwiliad neu'r Penaethiaid. Adnabuwyd dwy ysgol fesul categori, gan sicrhau fod y chwe ysgol a adnabuwyd yn cynrychioli pob ardal ar draws Gwynedd, er mwyn sicrhau cynrychiolaeth orau posib ar draws Gwynedd gyfan.
- 2.7 Bydd yr un chwe ysgol yn cael eu defnyddio ar gyfer cyfarfodydd gyda disgyblion a rhieni/ llywodraethwyr. Gan fod angen arbenigedd ar gyfer holi'r disgyblion yn y modd mwyaf cywir, bydd arbenigwyr yn y maes yn gwneud hynny ar ran aelodau'r ymchwiliad.
- 2.8 Rydym wrthi'n trefnu yn gyfredol i fod yn cyfarfod gyda'r rhieni / llywodraethwyr.
- 2.9 Trydydd rhan – arbenigwyr annibynnol yn y maes. Trwy gydol gwaith yr ymchwiliad mae aelodau'r ymchwiliad wedi adnabod ac yn cwrdd ag arbennigwyr annibynnol ym maes addysg – yn arbennig ym maes llythrennedd a rhifedd i'w holi am eu barn am sut i wella ansawdd addysg a sicrhau cysondeb, ynghyd â'u herio am dystiolaeth o fod wedi cyflwyno a chyflawni gwelliant mewn ansawdd.
- 2.10 Pedwerydd rhan – llunio a chyflwyno argymhellion i'r Arweinydd Cabinet yn seiliedig ar dystiolaeth. Trwy gydol gwaith yr holl gamau uchod, mae aelodau'r ymchwiliad yn casglu tystiolaeth, yn herio gwahanol dystion, er mwyn arwain at gam 4, sef llunio argymhellion i'w cyflwyno i'r Arweinydd Cabinet.

3. Amserlen, a'r hyn sydd ar ôl i'w gyflawni

- 3.1 Fel a nodir uchod, mae gwaith yn parhau i'w gyflawni ar yr ail a'r trydydd rhan, er mwyn galluogi'r ymchwiliad i gyflwyno argymhellion yn rhan 4. Noder hefyd fod ymchwiliad ESTYN yn mynd rhagddo yn gyfredol, a'i bod yn ofynol i'r ymchwiliad ystyried canfyddiadau ESTYN ar y cyd a chanfyddiadau'r ymchwiliad. Ar hyn o bryd noder fod yr amserlen cyhoeddi adroddiad gan ESTYN wedi ei nodi fel 11 Gorffennaf 2013.

3.2 Rhagwelir felly y bydd yr ymchwiliad mewn sefyllfa i fod yn cyflawni'r gwaith ac adrodd i'r Aelod Cabinet ac i'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau ar 3ydd Hydref 2013.

4. Newidiadau Yn Aelodaeth yr Ymchwiliad.

4.1 Dymuna aelodau'r Ymchwiliad Craffu hefyd nodi fod newid wedi bod yn aelodaeth yr ymchwiliad Craffu. Dymunant ddiolch i'r Cyngorydd Dewi Owen am gadeirio cyfarfodydd cychwynol yr ymchwiliad ac am ei fewnbwn i'r holl waith.

4.2 Yn dilyn y newid uchod i aelodaeth yr ymchwiliad, bydd yn ofynnol i'r Pwyllgor Craffu neu'r Ymchwiliad i ddewis aelod i gadeirio yr ymchwiliad, mae'n debyg o blith yr Aelodau sydd ar yr ymchwiliad oheewtdd yr angen am gefndir yn y maes. Aelodau presennol yr ymchwiliad yw'r Cyngorwyr Dyfrig Siencyn, Liz Saville Roberts, Alwyn Gruffydd, Sion Wyn Jones a'r Parchedig Robert Townsend.

4.3 Mae ymddiswyddiad y Cyngorydd Dewi Owen yn gadael lle gwag ar yr ymchwiliad ac, er y bydd yn golygu cryn dipyn o waith dal i fyny, yr awgrym yw y dylid llenwi'r lle gwag ar yr ymchwiliad. O gofio pwysigrywdd cydbwysedd daearyddol, gofynnir i'r Pwyllgor gadarnhau yn ffurfiol y dylid gofyn i'r Cyngorydd Beth Lawton ymuno â'r ymchwiliad.